

HARIDUSASUTUSED UUENEVAS ÜHISKONNAS

4. Kooliväline tegevus

Üleminekul maakonna haldamiselt linna-valla haldamisele tekkis vaidlusi koolivälise tegevuse finantseerimise üle. Hariduskoondise eelarve kaudu on siiani finantseeritud nii spordikui ka huvikooli. Mõlemad tegevused peamiselt Paides ja Türil. Üksikud rühmad on töötanud ja töötavad ka maal, kahjuks ei ole see olnud järjepidev. Põhjuseks on sobivate ruumide ja põhikohaga töötajate puudumine. Aeg on näidanud, et entusiastid-kohakaaslased suudavad palju, kahjuks on neid vähe.

Miks maksumaksja peab kinni maksma laste huvitegevuse, eriti veel ebavõrdsuse puhul: maksavad kõik, hüvesid saavad maitsta vaid linna'apsed?

Alustaksin siiski sellest, miks on vaja lisaks koolitööle koolivälisest tegevust. Üks suuremaid etteheiteid haridussüsteemile on olnud: ühesugune haridus ühesuguse moodupuuga kõigile. Ära kadus isiksus, aga tema igakülgne arendamine oli ja on lipulause. Pole mõtet «igakülgset» lahti mõtestada, kuid teatud kindla suunitlusega õpetamist ja kasvatamist ju oli. Kõik sõltus õpetaja-kasvataja isiksusest, sellest, kui palju ta tegi seda, mida pidi tegema, ja kui palju seda, mida pidas vajalikuks.

Steiner-pedagoogika järgi jaguneb inimese olemus kolmeks paljutahuliseks põhivaldkonnaks: mõtlemine, tunne ja tahe. Mõtlemine juhib inimese teadlikku tegevust. Tunne on elul põhinev hindamisvõime, väärtus-

süsteem ja sotsiaalne vastutustunne. Tahte jõud paneb inimese liikuma ja tegutsema. Tegeldes huvialaringis, mis meeldib, mis on vabatahtlik, kus on koos sama huviga seotud õpilased, tuntakse end hästi, kuna just seda asja osatakse. See loob vabatahtliku kohustuse oma ringi-sektsooni ees: ma pean täna minema. Igasugune tegevus arendab, kõige lollim on tuupida ja kive ühest hunnikust teise kanda. Teadlik eesmärgistatud tegevus õpetaja käe all ei saa tulemust andmata jätta.

Mida rohkem suudame lastele pakkuda tingimusi, kus mõtlemine ja tahe tegevuses on seotud tundeeluga, seda kindlamad võime olla, et areneb ainulaadne isiksus. Kõigi võimaluste avamise ja rakendamise tulemusena saab ühiskond indiviidi, kes loob eelduse uueks arenguks-uuene-miseks. Huvitegevus on looming ja loojast ei kasva purustajat. Tegelemine tunde-kasvatuse sfääris, mis puudutab lapse sisemisi õrnu hingekeeli, loob eelduse HEA INIMESE arenguks. Kui lisada, et huvitegevus aitab sisustada vaba aega, kergendab elukutse valikut, arendab suhtlemisoskust, siis ehk on küllalt põhjendusi, miks on vaja koolivälisest tegevusest, ka mitmesuguseid ringe, sektsoone, ansambleid, koore, orkestreid jne.

kooli või asutuse-ettevõtte juures. Pole tähtis, kus koos käiakse ja kes finantseerib. Tähtis on luua kõik võimalused, et selline tegevus arenda saaks. Häbi on inimeste ees, kes tegelevad lastega

suurest missioonitundest, jäädes tihti tunnustusetu, rääkimata materiaalsest hüvitusest. Tahan väga, et linna- ja vallavalitsusel, volikogul jätkuks hoolt laste huvitegevust arendada ning võimaluste tekkimisel piisaks raha seda finantseerida. Tähtsaim on kujundada soodne hoiak.

Mis saab edasi? Olin kategooriliselt huvikooli rahade jagamise vastu linnade ja valdade vahel (aluseks võeti õpilaste arv). Väljakujunenud huvikool, kus on oma kaader, töötajad, kogemus, saab palju kaasa aidata maakonna terviksuhteid rajamisele. See võib toimuda filiaalide ja ringide loomise kaudu kohtadel, kus on selleks leitud ruumid (muu peab jääma huvikooli mureks). Filiaalid saab välja kasutada oma huvikool, seda just suuremates keskustes nagu Koe-ru ja Järva-Jaani. Sel aastal eraldus Türi filiaal oma huvikooliks. Arvan, et varsti iseseisvub Paide kunstikool.

Vallas ei pea huvikool olema omaette eesmärk, küll aga mitmesugused ringid. Vallas saab eirata rumalaid finantsettekirjutusi, mille alusel tasuda entusiastidele lastega tehtava töö eest.

Türi ja Paide linn, eriti viimane, peavad arvestama sellega, et järgmisel aastal tuleb meil leida juba oma eelarvest summad huvitegevuse finantseerimiseks. Tõenäoline on ka lastevanemate osamaksu kehtestamine, esialgu sümbolse, sest aeg ei ole selleks soodne. Edaspidi osamaksu suu-

rus kasvab. Nii oli see vanal heal ajal, nii on see ka praegu Põh-jamaades, kus raha tuleb sponsoritelt, lastevanematelt, linna- ja vallavalitsustelt.

Arvan, et peatselt iseseisvub ka Paide linna huvikool, Järva-maa huvikeskusest kujuneb maakonna huvitegevust juhendav, abistav keskus. Huvikeskus saab tööd juurde noorsoopolitika vallast. Praegu on tema tähtsaim ülesanne soodustada huvitegevust kogu maakonnas. Arvan, et huvitegevuse finantseerimine maakonna eelarvest hakkab vähene-ma, tõenäoliselt suurenevad sum-mad nende ringide heaks, mis kujundavad või aitavad kujun-dada maakonna nägu.

VANA KULTUURIMAJA JA HUVIKESKUS

Ruumipuudus on olnud huvitegevuse suur takistus. Raskusi on ka Paide linnas. Oleme kaua taotlenud keskraamatukogu väl-jajamist huvikeskusest (pioneerimajast, vanast gümnaasiumist). Remont on viibinud kahel põh-jusel. Esiteks tuleb vabastada ruumid, lahendust sellele aga ei leidunud. Teiseks ei saa haridus suure rahapuuduse juures kulu-tada hiigelsummat (hariduse vaa-tevinklist) selleks, et saada rin-gidele neli ruumi.

Maavalitsuse liikmena saan aru, et huvikeskuse väljakolimine päästaks maja (saab alustada remonti) ja looks raamatukogule normaalsed või vähemalt selle lähedased tingimused. Praegu pole uue raamatukogu ehituseks raha ja võimalusi. Meie väljako-limise tulemusena suur valu vai-bub ja ehitus lükkub järgmisse sajandisse.

Haridusjuhina tõrgub mõistus omaks võtmast mõtet, et kolime välja haridusele kuuluvat ma-jast, loovutame selle kultuurile ja hakkame väga ebakindlate ta-

gatistega remontima kultuurile kuuluvat vana kultuurimaja (ka-pitaalremondi rahasid on neli korda vähem, kui on meil ehitajatega kooskõlastatud plaanis). Loomulikult on selline lähene-mine ametkondlik, loomulikult on meie väljakolimise õigem ja odavam nii linnale kui ka maa-konnale, kuid siiski toetan huvi-keskuse direktorit Garis Pihelgat (ma tahan näha, kes ja kuidas meid jõuga välja tõstab).

Remonditud vana kultuurima-jal on huvikeskusele ja hariduse-le hea lahendus: lavaga saal, pii-savalt ringiruum. Huvikeskus on nõus välja ja sisse kolima siis, kui remonditud on keskküte ja elektrisüsteem. Ruum-ruumilt saaks siis ehitajate, oma tööta-jate, lastevanemate, muinsus-kaitse seltsi jt. abiga remonti te-ha. Isiklikult ei julge aga «näp-pu» asjaajamisse pista ajal, kus on piisavalt mõisaid ja hooneid, mis «nutavad» remondi järele, kus pidevalt süüdistatakse haridust hoolimatuses maakoolide saatuse suhtes, kus rahapuudu-ses remondid riskiga jätta õpe-tajad viimases kvartalis palgata. Kui siiani viimasel hetkel raha siiski leiti, siis möödunud aastal tuli esimene tõrge — puudu jäi ligi 100 000 rubla.

Tean, et vana kultuurimaja saatus sõltub suuresti haridus-koondisest (meile läheks hoonet tõesti vaja) ja meie töö tulemus-likkusest. Haridusjuhina julgen kultuurimaja ülandmis-vastu-võtuaktile alla kirjutada alles siis, kui on moodustatud 300 000 —400 000 rubliline sihtkapital kas hariduse või sotsiaalfondi ar-vele tingimisel, et selle arvele ei kannata hariduse kapitaalremon-di summad. Keskkütte ja elektrisüsteemi kapitaalremondi pro-jekt tuleks aga tellida kohe.

ANDRES TAIMLA